הִלְכוֹת בְּרָכוֹת הוֹדָאוֹת סִימָן רכה

רכה דִּינֵי בִּרְכַּת שֶׁהַחֶיָנוּ. וּבוֹ י׳ סְעִיפִים:

א א הָרוֹאֶה אֶת (פ) [א] (א) חֲבֵרוֹ (ב) לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם (ג) אוֹמֵר שֶׁהֶחֱיָנוּ, וְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ מְבָרֵךְ (ג) (ד) מְחַיֵּה הַמֵּתִים, ב וְהוּא שֶׁחֲבִיב עָלָיו הַרְבֵּה וְשָׂמֵחַ בִּרְאִיָּתוֹ: **ב** ג מִי שֶׁלֹּא רָאָה אֶת חֲבֵרוֹ (ג) [ג] מַעוֹלָם, (ה) וְשָׁלַח לוֹ כְּתָבִים, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נֶהֱנֶה בִּרְאִיָּתוֹ אֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל רְאִיָּתוֹ. הָגָּה: יֵשׁ אוֹמְרִים מִי שֶׁנַּעֲשָׂה בְּנוֹ (ו) בַּר מִצְוָה יְכָרֵךְ בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם (ל) [ד] (ז) שֶׁפְּטָרַנִי מֵעָנְשׁוֹ שֶׁל זֶה (מהרי״ל (סל׳ קרימף סתורה) בשם מרדכי ובראשית רבה פרשת תולדות (פנ י)), (ח) וְטוֹב לְבָרֵךְ בְּלֹא שֵׁם וּמַלְכוּת (דברי עצמו): ג ד הָרוֹאֶה * פְּרִי חָדָשׁ ה מִתְחַדֵּשׁ מִשָּׁנָה לְשָׁנָה (ט) מְבָרֵךְ (ה) שֶׁהֶחֱיָנוּ,

א ברכות נ״ח (ע״ב). ב תוספות שם (ד״ה הרואה) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (סנ: ד״ה הרואה את) וְהָרא״ש (פ״ט סי׳ ט). ג הַרשָׁב״א בְּתְשׁוּבָה (ח״ד סי׳ עז). ד ציורבין מ׳ (ע״ב). ה רַשׁ״י שָׁם (ד״ה אקרא) וְרַמְב״ם בְּפֶרֶק י׳ מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת (ה״ב).

בַּאֵר הַיטֵב

א (פ) חֲבֵרוֹ וְכוּ׳. וְהַכֹּל בְּשָׁם וּמַלְכוּת. וּבְתְשׁוּבַת פָּנִים מְאִירוֹת (ח״א) סִימָן ס״ו כָּתַב דְּבִרְכַּת מְחַיֵּה מֵתִים אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּשָׁם וּמַלְכוּת, כֵּיוָן דְּנִסַּח בְּרָכָה זוֹ הִיא בִּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְשָׁם לֹא נִזְכַּר מַלְכוּת, עַיֵּן שָׁם. וְאֵין חִלּוּק בֵּין זְקֵנִים לִנְקֵבוֹת. בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה וכתב עוד) בְּשָׁם תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ״א (מהדורי אורייתא בחשר למס׳ ברכות נח:), מוֹרֵנוּ הָרַב מָרְדְּכַי יָפֶה (לבוש ס״א), עֲטָרַת זְקֵנִים. אִם בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים קִבֵּל מִפְּנֵי כְּתָב אֲפִלּוּ הָכִי מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, אֲבָל מְחַיֵּה מֵתִים לֹא יֹאמַר אִם קִבֵּל כְּתָב בְּתוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ. הֶלְכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א׳ סִימָן ר״כ: (ב) מְחַיֵּה הַמֵּתִים. וְאֵז אֵין מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ. בֵּ״ח (ס״א): **ב** (ג) מֵעוֹלָם. דְּכֵיוָן דְּלֹא רָאֲהוּ אֵינוֹ אוֹהֲבוֹ כָּל כָּךְ: (ד) שֶׁפְּטָרַנִי. דְּעַד עַכְשָׁו נֶעֱנָשׁ הָאָב כְּשֶׁחָטָא הַבֵּן כְּשֶׁכְּבָר שָׁלֹא חִנְּכוֹ. וּכְלָבוּשׁ פֵּרֵשׁ אִפְּכָא דְּעַד עַתָּה הַבֵּן נֶעֱנָשׁ בְּעֲוֹן הָאָב. מִצְוָה עַל הָאָדָם לַעֲשׂוֹת סְעֻדָּה בְּיוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה בְּנוֹ בַּר מִצְוָה כְּיוֹם שֶׁנִּכְנַס לַחֻפָּה. בְּיֶלְקוּט חָדָשׁ בִּלְקוּטִים סִימָן כ״ט. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד) דְּמִשְׁמַע דְּהַיְינוּ בְּיוֹם שֶׁנִּכְנַס לִשְׁנַת אַרְבַּע עֶשְׂרֵה, וּבְיוֹם שֶׁל שְׁלֹמֹה פָּרָק ד׳ דְּבָבָא קַמָּא (סי׳ לז) כָּתַב דְּאִם הַנַּעַר דּוֹרֵשׁ הָרֵי סְעֻדַּת מִצְוָה אֲפִלּוּ אֵינוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם, עַיֵּן סִימָן נ״ג סָעִיף י׳: **ג** (ה) שֶׁהֶחֱיָנוּ. וְאֵינוֹ אֶלָּא רְשׁוּת, עַיֵּן מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ו):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] חֲבֵרוֹ. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב, וּמַה שֶּׁכָּתַב שֶׁאֵין חִלּוּק בֵּין זְקֵנִים לִנְקֵבוֹת. וְעַיֵּן בְּרִכְּי יוֹסֵף (סק״ב) דְּפִשּׁוּט דְּאִישׁ מְבָרֵךְ עַל אִשָּׁה וְאִשָּׁה עַל אִישׁ, וְעַיֵּן בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת (ח״א סי׳ ריג) דְּהַיְינוּ בְּאִשָּׁתוֹ וְאִמּוֹ וּבְתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ עַיֵּן שָׁם, וּלְפִי זֶה גַּם הָאִשָּׁה שְׁמְבָרֶכֶת עַל אִישׁ דְּוָקָא בְּכָהֵאי גַּוְנָא הוּא. וּמַה שֶּׁכָּתַב חֲבֵרוֹ כָּתַב בִּבְרִכְּי יוֹסֵף (סק״א) דְּכָל שֶׁכֵּן מִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּגוֹן אָבִיו אוֹ רַבּוֹ כֵּיוָן שֶׁנִּתְנָה בְּרְאִיָּתוֹ. וּמַה שֶּׁכָּתַב בָּשָׁם הֶלְכוֹת קְטַנּוֹת בְּקִבֵּל מִמֶּנּוּ כָּתַב כֵּן, וְעַיֵּן שָׁם דְּמִשְׁמַע שֶׁאַף אִם בָּאוּ אֲנָשִׁים שֶׁהוֹדִיעוּ מִשְׁלוֹמוֹ, וְכֵן בִּבְרִכְּי יוֹסֵף (סק״ג) בָּשָׁם מוֹרוֹ זְקֵנוֹ הָרַב מִשְׁמַע דְּגַם אִם הוּא יוֹדֵעַ מִשְּׁלוֹמוֹ אַף שֶׁלֹּא כָּתַב לוֹ אֵין מְבָרְכִין, וְצָרִיךְ עִיּוּן: **ב** [ג] מֵעוֹלָם. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב, וְרוֹצֶה לוֹמַר דְּאַף עַל פִּי שֶׁהָיָה רָגִיל לְהָרִיחַ אִגְּרוֹת וְכָתְבִים מִזֶּה לָזֶה, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִתְחַבֵּר עִמּוֹ פָּנִים אֶל פָּנִים אֵין מַעֲלָה הָאַהֲבָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה נֶהֱנֶה וְשָׂמֵחַ בִּרְאִיָּתוֹ: [ד] שֶׁפְּטָרַנִי. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם שַׁעַר ד׳ (סעיפים כה-כז) מִדִּינִים אֵלּוּ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּאֵלֶּיהָ רַבָּה סוֹף סִימָן רכ״ה (ס״ק כב) כָּתַב דְּהַמְּגַן אַבְרָהָם בְּעַצְמוֹ בְּסָעִיף קָטָן י״ט שָׁם מִשְׁמַע דְּלֹא סְבִירָא לֵיהּ הָכִי, וְעַיֵּן בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם סֵפֶר עַמּוּדֵי אוֹר (סי׳ ד) בָּזֶה:

א (א) חֲבֵרוֹ. וְאֵין חִלּוּק (פ) בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה, (ב) וְהַיְנוּ אִם רוֹאֶה אִשְׁתּוֹ וְאִמּוֹ בְּתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ, כֵּיוָן שֶׁהוּא שָׂמֵחַ וְנֶהֱנֶה בִּרְאִיָּתָם. כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּאִם רָאָה חָכָם מֵחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל מְבָרֵךְ עָלָיו אֲשֶׁר חָלַק מִמֶּנּוּ (ג) כָּתַב [א]אוֹ שֶׁאֲנָשִׁים הוֹדִיעוּהוּ מִשְׁלוֹמוֹ, יֵשׁ דֵּעוֹת בָּאַחֲרוֹנִים, וּסְפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל: (ג) אוֹמֵר שֶׁהֶחֱיָנוּ וְכוּ׳. וְכָל אֵלּוּ הַבְּרָכוֹת הוּא בְּשֵׁם וּמַלְכוּת, וַאֲפִלּוּ בִּרְכַּת מְחַיֵּה מֵתִים [מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״ב) וּשְׁאָר הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כִּתְשׁוּבַת פָּנִים מְאִירוֹת (ח״א סי׳ סט)]: (ד) מְחַיֵּה הַמֵּתִים. וְאֵז (ז) אֵין מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ. וְטַעַם בְּרָכָה זוֹ כְּתַב בְּחִדּוּשֵׁי אַגָּדוֹת (נח: ד״ה לאחר) לְפִי שֶׁבְּכָל שָׁנָה הָאָדָם נִדּוֹן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים אִם לְמָוֶת אִם לְחַיִּים, וְאִם רוֹאֵהוּ אַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הַבָּא, הֲרֵי עָבַר עָלָיו דִּין אִם לְמָוֶת אִם לָאו, וְעַל כֵּן אוֹמֵר בָּרוּךְ מְחַיֵּה מֵתִים שֶׁנִּצּוֹל מִדִּין מִיתָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים הַבָּא, הֲרֵי עָבַר עָלָיו דִּין אִם לְמָוֶת אִם לָאו, וְעַל כֵּן אוֹמֵר בָּרוּךְ מְחַיֵּה מֵתִים שֶׁנִּצּוֹל מִדִּין מִיתָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים: **ב** (ה) וְשָׁלַח לוֹ כְּתָבִים. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף עַל פִּי שֶׁהֲרֵיצוֹ כְּתָבִים מִזֶּה לְזֶה וְעַל יְדֵי זֶה נַעֲשׂוּ אוֹהֲבִים, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִתְחַבֵּר עִמּוֹ פָּנִים אֶל פָּנִים אֵין מַעֲלָה הָאַהֲבָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה נֶהֱנֶה וְשָׂמֵחַ בִּרְאִיָּתוֹ. כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ג) דְּאִם נִתְבַּשֵּׂר לוֹ (ה) שֶׁיָּלְדָה אִשְׁתּוֹ וְהוּא הָיָה בְּמְדִינַת הַיָּם, (ו) וְרָאֲהוּ עַתָּה, מְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ אוֹ מְחַיֵּה הַמֵּתִים [אַם הוּא לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ], דְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ שִׂמְחָה בְּלִבּוֹ אַף שֶׁלֹּא רָאֲהוּ מֵעוֹלָם: (ו) בַּר מִצְוָה. הַיְנוּ כְּשֶׁנַּעֲשָׂה בֶּן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה וְיוֹם אֶחָד. וְעַכְשָׁו נָהֲגוּ שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ עַד שָׁעָה שֶׁהַנַּעַר מִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר בְּתוֹרַת שְׁלִיחַ צִבּוּר אוֹ שֶׁהוּא (ז) קוֹרֵא בַּתּוֹרָה בְּשַׁבָּת רִאשׁוֹנָה, שָׁאז נוֹדָע לָרַבִּים שֶׁהוּא בַּר מִצְוָה. (ח) מִצְוָה עַל הָאָדָם לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה בְּיוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה בְּנוֹ בַּר מִצְוָה כְּיוֹם שֶׁנִּכְנַס לַחֻפָּה, וְהַיְנוּ בְּיוֹם שֶׁנִּכְנַס לִשְׁנַת אַרְבַּע עֶשְׂרֵה. (ט) וְטַעַם הַסְּעוּדָה מִשּׁוּם דְּעַכְשָׁו נַעֲשָׂה אִישׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּצְטַוָּה בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה. וְאִם הַנַּעַר דּוֹרֵשׁ הָרֵי סְעֻדַּת מִצְוָה אֲפִלּוּ אֵינוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם: (ז) שֶׁפְּטָרַנִי מֵעָנְשׁוֹ וְכוּ׳. פֵּרוּשׁ דְּעַד עַכְשָׁו נֶעֱנַשׁ הָאָב כְּשֶׁחָטָא הַבֵּן, בְּשִׁבְיל שֶׁלֹּא חִנְּכוֹ לְמִצְוֹת הַתּוֹרָה, וַעֲכְשָׁו שֶׁנַּעֲשָׂה אִישׁ מְחֻיָּב הוּא לְהִתְחַזֵּק בְּעַצְמוֹ לְמִצְוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְדַע דְּאַף עַל פִּי שֶׁשּׁוּב אֵין עָלָיו עִנְיַן חִנּוּךְ, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ עַל הָאָב מִצְוַת הוֹכָחָה כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג כַּשּׁוּרָה, וּכְשֶׁאֵינוֹ מוֹחֶה בְּיָדוֹ נֶעֱנָשׁ עָלָיו, דְּלֹא גָּרַע מִשְּׁאָר יִשְׂרָאֵל, וְכַיָּדוּעַ מַה שֶּׁאָמְרוּ חַזַ״ל (שבת נד:) כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לִמְחוֹת בְּאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ וְאֵינוֹ מוֹחֶה נִתְפָּס בַּעֲוֹן אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ, וְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לִמְחוֹת בְּאַנְשֵׁי עִירוֹ וְאֵינוֹ מוֹחֶה וְכוּ׳: (ח) וְטוֹב לְבָרֵךְ בְּלֹא וְכוּ׳. מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הַזְכִּירָה בְּרָכָה זוֹ בַּגְּמָרָא, וְכֵן הָעִתִּיק בְּדֶרֶךְ חַיִּים, אָמְנָם דַּעַת הַגְּרִ״א בְּבֵאוּרוֹ דְּמֵאַחַר שֶׁהַזְכִּירָה בְּרָכָה זוֹ בַּמִּדְרָשׁ וּמַהֲרִי״ל עָשָׂה כֵּן הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה, יֵשׁ לְבָרֵךְ בְּשֵׁם וּמַלְכוּת, וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל סה ס״ג) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן דְּהַמְּבָרֵךְ לֹא הִפְסִיד: **ג** (ט) מְבָרֵךְ

שַׁעַר הַציּוּן

א (פ) בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה וכתב עוד): (ב) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״א), דְּבְאַחֶרֶת הֲלֹא אָסוּר לְאִסְתַּפּוֹלֵי, וְגַם אִם בְּמְקֹרֶה נִסְתַּפֵּל לֹא שַׁיָּךְ נֶהֱנֶה וְשָׂמֵחַ בִּרְאִיָּתוֹ: (ג) נִרְאֶה דְּהַיְינוּ שֶׁהַשָּׁלוֹם אֹתוֹ, דְּאִי שְׁמַע שֶׁהוּא חוֹלֶה וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁרָאֲהוּ מְצָאֲהוּ שֶׁהוּא בָּרִיא, מִסְתַּבְּרָא דְּאִי אֶישׁ לוֹ לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, דְּבָזֶה הַשִּׂמְחָה עוֹד יוֹתֵר מִמֶּשְׁלֹא הָיָה מְגֻפּוֹ כְּתָב כְּלָל: (ד) אַחֲרוֹנִים: **ב** (ה) הַיְינוּ אֲפִלּוּ נְקֵבָה, דְּאִי יְלָדָה זָכָר וּבָרַךְ עַל זֶה בְּרָכַת הַטּוֹב וּמֵטִיב כַּנַּ״ל בְּסִימָן רכ״ג (ס״א) וּבְא לְבֵיתוֹ בְּתוֹךְ שִׁלְשִׁים יוֹם, ב]אִינוֹ יוֹדֵעַ אִם חַיָּב לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, דְּבִרְכַּת הַטּוֹב הִיא כּוֹלֶלֶת יוֹתֵר: (ו) לֹא בָּאַר הַפְּרִי מְגַדִּים אִם הָרְאִיָּה הוּא דַּוְקָא לְאַחַר שְׁלֹשִׁים אוֹ אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בְּסִדּוּר בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין (פי״ב הי״א) כָּתוּב: אֲפִלּוּ הָיִתָה לוֹ מִמֶּנּוּ יְדִיעָה בֵּינְתַיִם בְּכָתַב אוֹ בְּעַל פֶּה מִבְּרֵךְ [בֵּין שֶׁהֶחֱיָנוּ וּבֵין מְחַיֵּה הַמֵּתִים] כִּי עִיקַּר הַבְּרָכָה הוּא עַל הַנְּאָה וְשִׂמְחַת הַלֵּב בְּרְאִיַּת פָּנָיו. **ב]** וּבְסִדּוּר בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין (שם הי״ב) כָּתַב שֶׁאִם רוֹאֵהוּ תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם מִיּוֹם שֶׁשָּׁמַע אֵינוֹ צָרִיךְ לְחַזֵּר וְלִבָּרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, מֵאַחַר שֶׁכְּבָר בֵּירֵךְ עָלָיו הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ו רש״י שם וְרַבֵּנוּ מָנוֹחַ. ז הָרא״ש שם (פ״ג סי׳ י׳). ח תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ לג). ט הָאגּוּר (סי׳ ש״ח) (לְדַעַת מַהֲרִ״י מולין).

[ו]וַאֲפִלּוּ רוֹאֵהוּ (י) **בְּיַד חֲבֵרוֹ * אוֹ עַל הָאִילָן,** [ז]**וְנֶהֱגוּ שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ** (יא) **עַד עֵת שְׁעַת** (ו) **אֲכִילָה.** הַגָּהָה: וּמִי שֶׁבֵּרַךְ בְּשָׁעַת רְאִיָּה לֹא (ז) הִפְסִיד (טור). וְאֵין לְבָרֵךְ (יב) עַד שֶׁנִּגְמַר תַּשְׁלוּם גְּדוֹל הַפֵּרִי (תשובת רשב״א סי׳ ב״ס). סימן ר״נ וכל בו (סי׳ פ״ו). וְאִם לֹא בֵּרַךְ בִּרְאִיָּה רִאשׁוֹנָה יָכוֹל לְבָרֵךְ (מ) (יג) בִּרְאִיָּה שְׁנִיָּה (אגור (סי׳ ש״מ)): **ד [ח]אִם בֵּרַךְ שֶׁהַחֲיָנוּ עַל שִׁירְזָא״ש,** (יד) **כְּשֶׁיֹּאכַל גִּינְדָא״ש חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ שֶׁהַחֲיָנוּ.** הַגָּהָה: וְהֵם כִּשְׁנֵי מִינֵי גַּדְגְּדָנְיוֹת, כְּגוֹן וַוינְקְשִׁי״ל (ט) וְקִירְשְׁ״ן, וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה: **ה [ט]אִם בֵּרַךְ שֶׁהַחֲיָנוּ עַל עֲנָבִים, כְּשֶׁיֹּאכַל יֵין חָדָשׁ** (טו) **אֵינוֹ חוֹזֵר**

בְּאֵר הֵיטֵב

(י) **אֲכִילָה.** בְּרָכַת הַפֵּרִי יְקֻדִּים לְשַׁהַחֲיָנוּ. הִלְכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א׳ סִימָן רל״ו: (יא) **הַפְסִיד.** הַסּוּמָא מְבָרֵךְ גַּם כֵּן עַל הָרְאִיָּה, כֵּיוָן שֶׁהֵם בְּרְאִיָּה אַצֶל אֲחֵרִים. שִׁבּוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן ל״ח. וְהַמְחַבֵּר יֵד אַהֲרֹן (הגה״ט) חוֹלֵק עָלָיו וּפָסַק דִּיבְרָךְ בְּשָׁעַת אֲכִילָה, וְכֵן כָּתַב הַסַּמ״ק (מצוה קנא, ברכות בקשות והודאות) דְּמִי שֶׁאֵינוֹ נֶהֱנֶה בִּרְאִיָּתוֹ רַק בַּאֲכִילָתוֹ מְבָרֵךְ בַּאֲכִילָתוֹ, עַיֵּן שָׁם. עַל פֵּרוֹת הַמֻּרְכָּבִים מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ אֵין מְבָרְכִים עַל הָרְאִיָּה. הִלְכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א׳ סִימָן ס׳: (מ) **בִּרְאִיָּה שְׁנִיָּה.** הָרֹב רַבֵּינוּ מָנוֹחַ (הוד״ד בב״י ד״ה הרואה פרי) וּסְמ״ק (הוד״ד בשו״ת מהרי״ל סי׳ קמג, ע״ש) כָּתְבוּ שֶׁאֵין מְבָרֵךְ, וְהוּא הַדִּין לְדִידָן אִם לֹא בֵּרַךְ בְּשָׁעַת אֲכִילָה אֵינוֹ חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ גַּם אִם יֵחָזֵר לֶאֱכֹל מַאוֹתוֹ פְּרִי, וְכָל שֵׁכֵן שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ עַל אוֹתָהּ אֲכִילָה עַצְמָהּ בְּעוֹד שֶׁלֹּא נִתְעַכֵּל הַפֵּרִי. הָרַדְבַּ״ז חֵלֶק א׳ סִימָן (ק״ל) [שי״ט], וְכֵן כָּתַב בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א׳ סִימָן ר״ל. אִם בֵּרַךְ שֶׁהַחֲיָנוּ קֹדֶם שֶׁגָּמַר הַפֵּרִי, חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ כְּשֶׁיִּגְמֹר תַּשְׁלוּם גְּדוֹל הַפֵּרִי, עַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתב הרשב״א). וּכְשֶׁהִגִּיעַ לְפוֹל הַלֶּבֶן מְבָרֵךְ עָלָיו. הָרַדְבַּ״ז (ח״ד סי׳ מג), עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח): ד (ט) **וְקִירְשְׁ״ן.** אֲפִלּוּ אֵין חֲלוּקִין בְּשִׁמָּן אִם חֲלוּקִים בְּטַעְמָן כְּגוֹן תְּאֵנִים לְבָנִים וּתְאֵנִים שְׁחוֹרִים שְׁנֵי מִינִים הֵן. לְבוּשׁ. וְכֵן כָּתַב בְּתְשׁוּבַת מַהֲרִ״ל סִימָן (קל״ה) [קכ״ז] דַּאֲפִלּוּ שְׁנֵי מִינִים אֲגָסִים וְתַפּוּחִים אוֹ אֲגוֹזִים מְבָרְכִין. וּמַשֶּׁה מֹשֶׁה (סי׳ שס) כָּתַב בְּשֵׁם סֵפֶר חֲסִידִים (סי׳ תתמח) אֲפִלּוּ יֵשׁ לָהֶם טַעַם אֶחָד כְּגוֹן אֲדָמוֹת וּשְׁחוֹרוֹת, וְכֵן פָּסַק בִּתְשׁוּבַת שִׁבּוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן ל״ז דְּיֵשׁ לְבָרֵךְ שֶׁהַחֲיָנוּ

בֵּאוּר הֲלָכָה

נָאוֹת אַף עַל הַמְּמֻזָּר יְבָרֵךְ, וְאֵין לְךָ הַרְכָּבָה פְּסוּלָה יוֹתֵר מִפְּנֵי עַיִן שָׁם:

*** אוֹ עַל הָאִילָן. נִרְאֶה דְּאַף אִם רוֹאֶה בְּשָׁבֹּת שֶׁאֵין יָכוֹל לְתָלְשׁוֹ וּלְאָכְלוֹ אֲפִלּוּ הָכִי יְבָרֵךְ,** דְּכֻלָּהּ כְּבָר נִגְמַר הַפֵּרִי אֶלָּא דְּאָרְיָה הוּא דְּרָבִיץ עָלָהּ. וְעַיֵּן בְּסִימָן רכ״ג (ס״ג) בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶּר בְּמַה שֶּׁכָּתַב לְעִנְיַן בָּנָה בַּיִת חָדָשׁ כְּשֶׁעֲדַיִן לֹא קָבַע מְזוּזָה וּבְמַה שֶּׁכָּתְבְנוּ שָׁם (שעה״צ ס״ק כא):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁהַחֲיָנוּ. וְאֵינָהּ (י) אֶלָּא רְשׁוּת, דְּאִי לֹא מְבָרֵךְ לֹא מְיַעֲנֵשׁ, וּמִכָּל מָקוֹם רָאוּי לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְבַטְּלָהּ [אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ו) עַיֵּן שָׁם]: (י) **בְּיַד חֲבֵרוֹ.** דְּעִקָּרָהּ נִתְקַן עַל שִׂמְחַת הַלֵּב שֶׁמִּשַּׂמֵּחַ עַל צְמִיחַת פְּרִי חָדָשׁ: (יא) **עַד שְׁעַת אֲכִילָה.** דְּמִי שֶׁאֵין לִבּוֹ שָׂמֵחַ בִּרְאִיָּתוֹ (י״ח) רַק בַּאֲכִילָתוֹ, לְכֵלִי עָלְמָא מְבָרֵךְ רַק אַאֲכִילָתוֹ, וּלְכָךְ נָהֲגוּ תָּמִיד בָּזֶה מָשׁוֹם לֹא פְלוּג. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״ז) שֶׁכָּתַב דִּלְכַתְּחִלָּה (יב) נָכוֹן לְבָרֵךְ שֶׁהַחֲיָנוּ קֹדֶם, וְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ בְּרָכָה הָרְאוּיָה לָהּ, וְהוּא הַדִּין אִם טוֹעֵם מֵעֵט וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ שֶׁהַחֲיָנוּ אִפְשָׁר דְּגַם זֶה טוֹב, וּבְדִיעֲבַד אִם בֵּרַךְ שֶׁהַחֲיָנוּ אַחַר הַבְּרָכָה שֶׁבֵּרַךְ עַל הָאֲכִילָה קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל לִטְעֹם, גַּם כֵּן אֵין זֶה הֶפְסֵק, עַיֵּן שָׁם: (יב) **עַד שֶׁנִּגְמַר וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאַף דְּלְעִנְיַן בְּרָכָה עַל הַפֵּרִי קַיְימָא לַן בְּסִימָן ר״ב סָעִיף ב׳ דִּמְבָרְכִין [בַּגְּפָנִים] בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ מִשֶּׁהִגִּיעוּ לִשְׁעוּר פּוֹל הַלָּבָן, וּבִשְׁאָר כָּל הָאֵילָנוֹת מִשֶּׁיּוֹצִיאוּ פְּרִי שֶׁהוּא רָאוּי לֶאֱכֹל עַל יְדֵי הַדְּחָק, הָכָא לְעִנְיַן שֶׁהַחֲיָנוּ אֵין לְבָרֵךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה נִגְמָר תַּשְׁלוּם גְּדוֹלוֹ שֶׁיִּהְיֶה טוֹב לְמַאֲכָל, (יג) וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אִם בֵּרַךְ מִקֹּדֶם שֶׁנִּגְמַר בִּרְכָתוֹ הִיא לְבַטָּלָה. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) שֶׁהֵבִיא דְּדַעַת הָרַדְבַּ״ז (ח״ד סי׳ מג) הוּא דְּכְשֶׁהִגִּיעַ לְפוֹל הַלָּבָן [וּמִסְתָּמָא הוּא הַדִּין בְּשֶׁאָר כָּל הָאִילָנוֹת מִשֶּׁיּוֹצִיאוּ פְּרִיָן] כֵּיוָן שֶׁמְּבָרֵךְ עֲלֵיהֶן בְּרָכָתוֹ הָרְאוּי לוֹ כְּשֶׁאוֹכְלוֹ, יוּכַל גַּם כֵּן לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן שֶׁהַחֲיָנוּ, (יד) וּלְעִנְיַן דִּיעֲבַד יֵשׁ לִסְמֹךְ עָלָיו שֶׁלֹּא לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ: (יג) **בִּרְאִיָּה שְׁנִיָּה.** דַּהֲרֵי (טו) אֲנַן נָהֲגִינַן דְּאֵין מְבָרְכִין עַד שֶׁעַת אֲכִילָה אַף שֶׁרָאָה כַּמָּה פְּעָמִים מִקֹּדֶם. וְאִם לֹא בֵּרַךְ בְּשָׁעַת אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה [א]שׁוּב לֹא יְבָרֵךְ עַל אֲכִילָה שְׁנִיָּה, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ עַל אוֹתָהּ אֲכִילָה עַצְמָהּ אַף שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְעַכֵּל הַפֵּרִי [אַחֲרוֹנִים]: ד (יד) **כְּשֶׁיֹּאכַל גִּינְדָא״ש וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף עַל פִּי שֶׁכְּלָם נִכְנָסִים תַּחַת סוּג מִין אֶחָד, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁנֵּי מִינִים הֵם לְעִנְיַן בְּרָכַת זְמַן, כִּי שְׁתֵּי שְׂמָחוֹת הֵן. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״י) וּבִשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דַּאֲפִלּוּ אִם אֵין חֲלוּקִין בְּשִׁמָּן אִם חֲלוּקִין בְּטַעְמָן, כְּגוֹן תְּאֵנִים לְבָנִים וּתְאֵנִים שְׁחוֹרִים, שְׁנֵי מִינִים הֵן לָזֶה, וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל כָּל אֶחָד שֶׁהַחֲיָנוּ. בִּרְכַּת שֶׁהַחֲיָנוּ בָּאִין לְפָנָיו בְּבֵת אַחַת, (טז) וְכֵן שְׁנֵי מִינֵי אַגָּסִים אוֹ תַּפּוּחִים אוֹ אֱגוֹזִים גַּם כֵּן צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל כָּל אֶחָד שֶׁהַחֲיָנוּ. [וּבְבַאוּר הַגְּרָ״א מְפֻקָּפָק בְּכָל זֶה וְדָחָה רְאָיוֹתֵיהֶן, וּמִשְׁמַע שֶׁדַּעְתּוֹ דְּכֵיוָן שֶׁבְּעָצָם הוּא מִין אֶחָד דַּי בְּמַה שֶּׁבֵּרַךְ בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה, וְכֵן בְּסֵפֶר מֹר וּקְצִיעָה הֵבִיא בְּשֵׁם אֲבִיו הַחָכָם צְבִי גַּם כֵּן כְּעִין זֶה מִמֵּשׁ, אֲמְנָם לְבִסּוֹף מְצַדֵּד שֶׁם דְּאַף דִּבְאֻמָּת לִשְׁאָרֵי עִנְיָנִים נִקְרָאִין מִין אֶחָד, מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן בְּרִכַּת שֶׁהַחֲיָנוּ דִּנְתִקַּן עַל הַשִּׂמְחָה שֶׁבַּלֵּב מִסְתַּבְּרָא דְּנִתְחַדֵּשׁ לוֹ עַל כָּל דָּבָר שִׂמְחָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ, (יז) וְנִיחָא פְּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, עַיֵּן שָׁם]: ה (טו) **אֵינוֹ חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ.** וַאֲפִלּוּ אִם שָׁתֵי לֵיהּ אַחַר אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁנִּתְחַזֵּק הַיַּיִן וְיֵשׁ לוֹ טַעַם אַחֵר מִן מֹהַל הָעֲנָבִים,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ג (י) **מָגֵן אַבְרָהָם** (סק״ו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (יא) עוֹלַת תָּמִיד (סק״כ) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח): (יב) וְכֵן כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל ס״ב ס״ח). וְאַף דִּבְרָךְ הַחַיִּים (דיני ברכת שהחיינו ס״א) הָעִתִּיק כְּהַלְכוֹת קְטַנּוֹת (ח״א סי׳ רלו) הַמּוּבָא בְּבֵאֵר הֵיטֵב (סק״ו) וְכֵן בְּהַגָּהוֹת הַגְּאוֹן רַבִּי יְשַׁעְיָה פִּיק, מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּטוֹב יוֹתֵר לִנְהֹג כְּהַפְּרִי מִגְדִּים וְהַחַיֵּי אָדָם, דְּחוֹשְׁשָׁנֵי מִשּׁוּם הֶפְסֵק בֵּין בְּרָכָה לַאֲכִילָה, דְּאִינָהּ רְאָיָה גְּמוּרָה מִגְּבִיל לְתוֹרַי (מ.) שֶׁהוּבָא בִּפְרִי מִגְדִּים, אַחֲרֵי דְּשֵׁם אָסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם שֶׁיִּתֵּן לִבְהֶמְתּוֹ עַל כֵּן שַׁיָּךְ שָׁם לְפִעוּדָה [וְכֵן מֵהֲבִיאוּ מֶלַח (שם) שֶׁבְּזֶה מִיפָּה הָאֹכֶל], מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא דְּמַעֲקָרָא דִּדִינָא שֶׁהַחֲיָנוּ הוּא רְשׁוּת. וּמִשֶּׁעָם זֶה אֵין רְאָיָה גַּם כֵּן מִתְּשׁוּבַת מַהֲרַשַׁ״ל (סי׳ צז) שֶׁהֵבִיא הַגְּאוֹן רַבִּי יְשַׁעְיָה פִּיק שֶׁיְּבָרֵךְ שֶׁהַחֲיָנוּ קֹדֶם הָאֲכִילָה, וְכֵן כָּתַב בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת כְּתַב סוֹפֵר (או״ח סי׳ כה) דִּיבְרָךְ שֶׁהַחֲיָנוּ קֹדֶם עַיֵּן שָׁם. וּמִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד אִם בֵּרַךְ שֶׁהַחֲיָנוּ אַחַר כָּךְ, בְּוַדַּאי יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הַמַּקִּילִים עַל כָּל פָּנִים שֶׁלֹּא לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ: (יג) אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ח) וּפְרִי מִגְדִּים (א״א סק״ח) לְדַעַת הָרַמְ״א, וְיִשְׁבוּ בָּזֶה מַה שֶּׁחִדֵּשׁ הָרַמְ״א עַל הָא דְּסָעִיף ז׳ לְקַמָּן, דְּקָא מְשַׁמַע לַן דְּהוּא לְעִנְיַנוֹ: (יד) כֵּן נִרְאֶה לִי דִּבְלָאו הָכִי בִּרְכַּת שֶׁהַחֲיָנוּ הוּא רְשׁוּת: (טו) הַגְּרָ״א בְּשֵׁם מַהֲרִי״ל (בשו״ת) וְהוּא בְּסִימָן קמ״ג [וְהִנֵּה לְכְאוֹרָה מְשַׁמַע מִזֶּה דִּלְעִנְיַן אֲכִילָה לְכֵלִי עָלְמָא אִם לֹא בֵּרַךְ פַּעַם רִאשׁוֹנָה כְּשֶׁאָכְלוֹ אֵינוֹ מְבָרֵךְ בְּפַעַם שְׁנִיָּה, אֲבָל בָּאֱמֶת זֶה אֵינוֹ, דִּלְמַהֲרִי״ל אֲפִלּוּ לְעִנְיַן אֲכִילָה מְבָרֵךְ בְּפַעַם שְׁנִיָּה אִם עֲדַיִן לִבּוֹ שָׂמֵחַ מֵחִדּוּשׁ הַפֵּרִי, דַּהֲרֵי הַמַּהֲרִי״ל בְּסִימָן קמ״ג הַשִּׁיג עַל שֶׁאֲלַת הַשּׁוֹאֵל בְּסִימָן קל״ו שֶׁשְּׁאָלוֹ לְעִנְיַן אֲכִילָה עַיֵּן שָׁם, אַף אֲנִי חוֹשְׁשִׁין לְדַעַת הָרַדְבַּ״ז

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבסדר ברכת הנהנין (שם הי״ג) כתב: אם לא בירך בראיה ראשונה או באכילה הראשונה יש לברך על הראיה השניה או על האכילה השניה בלא שם ומלכות. **ב]** ובסדר ברכת הנהנין (שם הי״ד) כתב כהמג״א.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah